Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

2 päivänä huhtikuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2003/55/EY – Maakaasun sisämarkkinoita koskevat yhteiset säännöt – Kuluttajansuoja – 3 artiklan 3 kohta ja liitteessä A oleva b alakohta – Sopimusehtojen avoimuus – Velvollisuus ilmoittaa kuluttajalle ajoissa ja suoraan tariffinkorotus

Asiassa C-765/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Koblenz (Koblenzin alueellinen alioikeus, Saksa) on esittänyt 1.10.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.12.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Stadtwerke Neuwied GmbH

vastaan

RI,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. G. Xuereb (esittelevä tuomari) sekä tuomarit T. von Danwitz ja A. Kumin,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Stadtwerke Neuwied GmbH, edustajanaan J. Müller, Rechtsanwalt,

– Euroopan komissio, asiamiehinään O. Beynet ja M. Noll-Ehlers,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta 26.6.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/55/EY (EUVL 2003, L 176, s. 57) 3 artiklan 3 kohdan, luettuna yhdessä liitteessä A olevien b ja c alakohdan kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa osapuolina ovat kaasuntoimittaja Stadtwerke Neuwied GmbH ja sen asiakas RI ja jossa on kyse useammasta kaasun hinnankorotuksesta johtuvat maksuviivästykset.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2003/55 johdanto-osan toisessa ja kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Kyseisen direktiivin täytäntöönpanosta saadut kokemukset osoittavat ne merkittävät hyödyt, joita kaasun sisämarkkinat saattavat tuottaa tehokkuuden parantumisena, hintojen laskuna, palvelun tason parantumisena sekä kilpailukyvyn parantumisena. Merkittäviä puutteita esiintyy kuitenkin edelleen, ja näiden markkinoiden toimintaa on mahdollista parantaa huomattavasti; erityisesti tarvitaan konkreettisia säännöksiä tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi ja määräävää markkina-asemaa ja markkinoiden valtaukseen tähtäävää toimintaa koskevien riskien vähentämiseksi varmistamalla syrjimättömät siirto- ja jakelutariffit siten, että verkkoon pääsy perustuu tariffeihin, jotka on julkaistu ennen niiden voimaantuloa, sekä varmistamalla, että pienten ja heikossa asemassa olevien asiakkaiden oikeuksia suojellaan.

(3) Lissabonissa 23 ja 24 päivänä maaliskuuta 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto pyysi suorittamaan pikaisia toimia sähkö- ja kaasualojen sisämarkkinoiden toteuttamiseksi ja näiden alojen vapauttamisen nopeuttamiseksi, jotta niillä saavutetaan täysin toimintakykyiset sisämarkkinat. Energiamarkkinoiden vapauttamisen tilannetta koskevasta toisesta kertomuksesta 6 päivänä heinäkuuta 2000 antamassaan päätöslauselmassa Euroopan parlamentti vaati komissiota sopimaan yksityiskohtaisesta aikataulusta, jonka mukaisesti yksityiskohtaisesti määritellyt tavoitteet tulee toteuttaa energiamarkkinoiden asteittaiseksi mutta täydelliseksi vapauttamiseksi.”

4 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 27 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tämän direktiivin yhtenä perusedellytyksenä on julkisen palvelun vaatimuksien noudattaminen, ja on tärkeää, että tässä direktiivissä määritellään yhteiset vähimmäisnormit, joita kaikki jäsenvaltiot noudattavat ja joissa otetaan huomioon seuraavat tavoitteet: kuluttajansuoja, toimitusvarmuus, ympäristönsuojelu ja yhtäläinen kilpailun taso kaikissa jäsenvaltioissa. On tärkeää, että julkisen palvelun vaatimuksia voidaan tulkita kansalliselta pohjalta ottaen huomioon kansallinen tilanne ja noudattaen [unionin] oikeutta.”

5 Direktiivin 2003/55 2 artikla sisältää seuraavat määritelmät:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

25) ’kotitalousasiakkailla’ asiakkaita, jotka ostavat maakaasua oman kotitaloutensa käyttöön,

– –

27) ’loppukäyttäjillä’ asiakkaita, jotka ostavat maakaasua omaan käyttöönsä,

_ –”

6 Mainitun direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Julkisen palvelun velvoitteet ja kuluttajansuoja”, 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet loppukäyttäjien suojelemiseksi ja kuluttajansuojan korkean tason varmistamiseksi ja varmistettava erityisesti, että heikossa asemassa olevia asiakkaita suojellaan asianmukaisilla toimenpiteillä, jotta he muun muassa välttyisivät verkosta kytkemiseltä. Tässä yhteydessä jäsenvaltiot voivat toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä sellaisten syrjäseuduilla asuvien asiakkaiden suojelemiseksi, jotka on liitetty kaasuverkkoon. Jäsenvaltiot voivat nimetä toimituksista viime kädessä vastaavan tahon kaasuverkkoon liitettyjä asiakkaita varten. Niiden on varmistettava kuluttajansuojan korkea taso erityisesti yleisten sopimusehtojen, yleisen tiedottamisen ja riitojenratkaisumenettelyjen avoimuuden osalta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vaatimukset täyttävät asiakkaat voivat tosiasiallisesti vaihtaa toimittajaa. Ainakin kotitalousasiakkaiden osalta näihin toimenpiteisiin on kuuluttava liitteessä A esitetyt toimenpiteet.”

7 Saman direktiivin liitteessä A säädetään kuluttajansuojatoimenpiteistä seuraavasti:

”Rajoittamatta kuluttajansuojaa koskevien [unionin] sääntöjen ja erityisesti [kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20.5.1997 annetun] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY [neuvoston ja Euroopan parlamentin lausuma 6 artiklan 1 kohdan osalta ja komission lausuma 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan osalta (EYVL 1997, L 144, s. 19)] ja [kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun] neuvoston direktiivin 93/13/EY [(EYVL 1993, L 95, s. 29)] soveltamista, 3 artiklassa tarkoitetuilla toimenpiteillä on määrä varmistaa, että:

_ –

b) asiakkaille annetaan ajoissa tieto kaikista sopimusehtojen muuttamista koskevista aikomuksista ja kerrotaan heidän oikeudestaan sanoutua irti sopimuksesta saadessaan tietää ehtojen muuttuvan. Palveluntarjoajien on ilmoitettava maksujen korotukset tilaajilleen suoraan asianmukaisena ajankohtana, kuitenkin viimeistään yhden tavanomaisen laskutuskauden kuluessa siitä, kun korotukset tulevat voimaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakkaat voivat vapaasti sanoutua irti sopimuksista, jos ne eivät hyväksy uusia sopimusehtoja, joista kaasun palveluntarjoaja on niille ilmoittanut,

c) asiakkaat saavat selkeät tiedot liittymiin sekä kaasupalvelujen käyttöön sovellettavista hinnoista ja tariffeista sekä niitä koskevien sopimusten vakioehdoista,

_ –”

Saksan oikeus

8 Energiatalouslain (Energiewirtschaftsgesetz, jäljempänä EnWG) 36 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Perustoimitusvelvollisuus

(1) Energiantoimittajayritysten on niillä toimitusalueilla, joilla taataan perustoimitukset kotitalousasiakkaille, julkistettava matalajännite- ja matalapainejärjestelmiin liittyvät yleiset ehdot ja hinnat ja julkaistava ne internetissä ja suoritettava toimitukset kaikille kotitalousasiakkaille näillä ehdoilla ja hinnoilla. Perustoimitusvelvollisuutta ei sovelleta, jos energiahuoltoyritys ei taloudellisista syistä voi suorittaa toimituksia.

(2) Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja perustoimitusten tarjoajia ovat energiantoimittajayritykset, jotka suorittavat toimituksia suurimmalle osalle kotitalousasiakkaita yleisellä toimitusalueella. – –”

9 Tariffiasiakkaiden kaasunjakelun yleisistä ehdoista 21.6.1979 annetun asetuksen (Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Gasversorgung von Tarifkunden; BGBl. 1979 I, s. 676; jäljempänä AVBGasV) 1 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ehdot, joilla kaasuntoimittajayritysten on – – liitettävä henkilö jakeluverkkoonsa ja toimitettava kaasua yleisillä tariffeilla, vahvistetaan tämän asetuksen 2–34 §:ssä. Nämä ehdot ovat erottamaton osa toimitussopimusta.”

10 AVBGasV:n 4 §:n 2 momentin mukaan yleisiin ehtoihin ja tariffeihin tehtävät muutokset tulevat voimaan vasta, kun ne on virallisesti julkaistu.

11 AVBGasV:n 32 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Sopimussuhde jatkuu keskeytyksettä, kunnes jompikumpi osapuoli irtisanoo sen yhden kuukauden irtisanomisajalla, joka päättyy kalenterikuukauden lopussa – –

(2) Jos yleiset tariffit muuttuvat tai jos kaasuntoimittajayritys muuttaa yleisiä ehtojaan tämän asetuksen mukaisesti, asiakas voi irtisanoa sopimussuhteen kahden viikon irtisanomisajalla, joka päättyy julkista ilmoittamista seuraavan kalenterikuukauden lopussa.

– –”

12 AVBGasV kumottiin kaasun perustoimituksista 26.10.2006 annetulla asetuksella (Gasgrundversorgungsverordnung; BGBl. 2006 I, s. 2396), sellaisena kuin se on muutettuna 29.8.2016 annetulla lailla (BGBl. 2016 I, s. 2034). Kaasun perustoimituksista annetun asetuksen 5 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”(2) Yleisten hintojen ja täydentävien ehtojen muutokset tulevat voimaan kuukauden alussa, jos ne on julkaistu vähintään kuusi viikkoa aikaisemmin. Perustoimituspalvelun tarjoajan on samanaikaisesti julkaisemisen kanssa lähetettävä asiakkailleen kirje, jossa ilmoitetaan suunnitelluista muutoksista, ja julkaistava ne verkkosivustollaan; tässä yhteydessä sen on täsmennettävä muutoksen laajuus, perusteet ja edellytykset sekä viitattava selkeästi 3 momentissa tarkoitettuihin asiakkaan oikeuksiin sekä 2 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen 7 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin.

(3) Yleisiä hintoja tai täydentäviä ehtoja muutettaessa asiakkaalla on oikeus irtisanoa sopimus ilman irtisanomisaikaa näiden muutosten voimaantulohetkellä – –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Stadtwerke Neuwied on maakaasun toimittaja, joka on saksalainen yksityisoikeudellinen yhtiö mutta joka on yleishyödyllisten palvelujen tarjoamisesta julkisyhteisölle vastuussa olevana kunnallisena yrityksenä valtion valvonnassa, ja Neuwiedin kaupunki (Saksa) on sen ainoa osakas ja tämän kaupungin kaupunginjohtaja kuuluu sen hallintoneuvostoon.

14 RI on ollut Stadtwerke Neuwiedin asiakas 28.7.2004 lähtien. Kyseinen kaasuntoimittaja on täyttänyt palveluntarjoajan velvoitteensa perustoimitussopimuksen puitteissa. Stadtwerke Neuwied korotti tammikuun 2005 ja syyskuun 2011 välisenä aikana tariffeja siten, että korotukset vastasivat maakaasun hankintakustannusten nousua ottaen huomioon muilla kaasualoilla saavutetut säästöt. Se vaatii sittemmin RI:ltä 1 334,71 euron suuruista summaa, joka vastaa näiden tariffimuutosten vuoksi maksamatta jääneitä määriä. RI:lle ei ilmoitettu henkilökohtaisesti kyseisistä mukautuksista, ja Statdwerke Neuwied julkaisi verkkosivustollaan hintansa ja yleiset tariffinsa sekä sopimusten mukautukset. Tariffikorotukset julkaistiin lisäksi alueellisessa lehdistössä.

15 RI väitti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että Stadtwerke Neuwiedin kanssa tehty toimitussopimus ei sisältänyt hintojen tarkistamista koskevaa lauseketta, ja kiisti Stadtwerke Neuwiedin vaatimukset. RI katsoo erityisesti, että Stadtwerke Neuwiedilla ei ollut tosiasiassa oikeutta mukauttaa hintojaan, että vaadittu kuluttajahinta oli kohtuuton ja että yksipuolinen oikeus hintojen vahvistamiseen AVBGasV:n 4 §:n nojalla ei ollut avoin, jos oletetaan, että tällainen oikeus on olemassa. RI päättelee tästä, että kaasun hinnankorotukset olivat pätemättömiä. RI on lisäksi nostanut vastakanteen sen toteamiseksi, että toimittajan vahvistamat hinnat olivat kohtuuttomat ja perusteettomat, ja korvauksen saamiseksi osasta niitä summia, joita hän oli maksanut Stadtwerke Neuwiedille 1.1.2005–31.12.2011.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sen käsiteltävänä olevan oikeusriidan ratkaisu riippuu direktiivin 2003/55 säännösten tulkinnasta.

17 Se katsoo, että se, että Stadtwerke Neuwied ei ole ilmoittanut ajoissa ja suoraan kuluttajalle kaasun hinnankorotuksista, voi kyseenalaistaa näiden korotusten pätevyyden, koska direktiivin 2003/55 3 artiklan 3 kohdasta ja sen liitteessä A olevasta b ja c alakohdasta johtuvaan avoimuuden vaatimukseen voidaan vedota suoraan pääasian kaltaisessa oikeusriidassa siitä huolimatta, että kyseistä direktiiviä ei ole saatettu osaksi Saksan oikeutta riidanalaisena ajanjaksona.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää kuitenkin, että sen lähestymistapa edellyttää, että kun otetaan huomioon tämä täytäntöönpanon laiminlyönti, direktiivissä 2003/55 säädettyä avoimuusvaatimusta on sovellettava suoraan ja että yksityinen voi vedota siihen Stadtwerke Neuwiedin kaltaista yksityisoikeudellista yhtiötä vastaan ja että tämän vaatimuksen noudattaminen on edellytyksenä hinnankorotuksen pätevyydelle.

19 Tältä osin se korostaa, että Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) on katsonut, ettei pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan voimassa olleita kansallisia säännöksiä voitu tulkita direktiivin 2003/55 mukaisesti. Koska kyseinen tuomioistuin on lisäksi päätellyt, ettei tätä direktiiviä voida soveltaa välittömästi, se on katsonut, ettei tällainen tilanne saa johtaa riidanalaisten hinnankorotusten pätemättömyyteen, ja tunnustanut Stadtwerke Neuwiedin oikeuden mukauttaa hintojaan kaasuntoimitussopimuksen täydentävän tulkinnan perusteella.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko direktiivin 2003/55 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä A olevien b ja c alakohdan kanssa, tulkittava siten, että tariffinkorotuksesta ilmoittaminen asiakkaalle suoraan on edellytys korotuksen pätevyydelle. Se pohtii lisäksi, ovatko nämä säännökset välittömästi sovellettavia sen vuoksi, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan niitä voidaan pitää ehdottomina ja riittävän täsmällisinä ja että niihin vedotaan sellaista yksikköä eli Stadtwerke Neuwiedia vastaan, jonka voitaisiin myös unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan katsoa olevan valtion alaisuudessa tai valtion valvonnassa tai jolla voidaan katsoa olevan erityisiä oikeuksia, jotka menevät pidemmälle kuin yksityisten välisiin suhteisiin sovellettavat säännökset.

21 Tässä tilanteessa Landgericht Koblenz (Koblenzin alueellinen alioikeus, Saksa) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin [2003/55/EY] 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä A olevien b ja c alakohdan kanssa, tulkittava siten, että se, ettei maakaasuasiakkaille ole annettu ajoissa ja suoraan tietoa kaasutoimituksiin tehtävän tariffimuutoksen edellytyksistä, perusteesta ja suuruudesta, on esteenä tällaisen tariffimuutoksen pätevyydelle?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Voidaanko [direktiivin 2003/55] 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä A olevien b ja c alakohdan kanssa, soveltaa suoraan yksityisoikeudelliseen (saksalainen rajavastuuyhtiö (GmbH)) maakaasun toimittajaan 1.7.2004 alkaen, koska mainitut direktiivin säännökset ovat sisällöltään ehdottomia, joten niitä voidaan soveltaa ilman erillistä täytäntöönpanotoimea, ja niillä annetaan kansalaisille oikeuksia sellaiseen elimeen nähden, joka on yksityisoikeudellisesta muodostaan huolimatta valtion alainen, koska valtio on yrityksen ainoa osakas?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2003/55 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä sen liitteessä A olevien b ja c alakohdan kanssa, tulkittava siten, että kun toimituksista viime kädessä vastaava kaasuntoimittaja tekee tariffimuutoksia, joista ei ilmoiteta asiakkaille henkilökohtaisesti, ainoana tavoitteenaan maakaasun hankintakustannusten nousun vyöryttäminen ilman voiton tavoittelua, se, että kyseinen toimittaja noudattaa näissä säännöksissä tarkoitettuja avoimuus- ja ilmoittamisvelvollisuuksia, on edellytys kyseessä olevien tariffimuutosten pätevyydelle.

23 On todettava, että direktiivin 2003/55 tavoitteena on parantaa kaasun sisämarkkinoiden toimintaa. Syrjimätön, avoin ja kohtuullisesti hinnoiteltu verkkoon pääsy on välttämätöntä, jotta kilpailu toimisi, ja tämä on kaasun sisämarkkinoiden toteuttamisen kannalta ensiarvoisen tärkeää (tuomio 23.10.2014, Schulz ja Egbringhoff, C-359/11 ja C-400/11, EU:C:2014:2317, 39 kohta).

24 Kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset ovat direktiivin 2003/55 säännösten taustalla, ja ne liittyvät läheisesti sekä kyseisten markkinoiden vapauttamiseen että tavoitteeseen – johon myös tällä direktiivillä pyritään – varmistaa vakaat kaasutoimitukset (tuomio 23.10.2014, Schulz ja Egbringhoff, C-359/11 ja C-400/11, EU:C:2014:2317, 40 kohta).

25 Tätä tavoitetta ja näitä ongelmia silmällä pitäen julkisen palvelun velvoitteita ja kuluttajansuojaa koskevan direktiivin 2003/55 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet loppukäyttäjien suojelemiseksi ja kuluttajansuojan korkean tason varmistamiseksi. Jäsenvaltiot voivat lisäksi nimetä toimituksista viime kädessä vastaavan tahon toimitusvarmuuden varmistamiseksi kaasuverkkoon liitettyjä asiakkaita varten. Nämä toimenpiteet sisältävät joka tapauksessa ainakin kotitalousasiakkaiden osalta kyseisen direktiivin liitteessä A säädetyt toimenpiteet.

26 Direktiivin 2003/55 liitteessä A olevassa b alakohdassa täsmennetään, että 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuilla toimenpiteillä on määrä varmistaa, että palveluntarjoajien on ilmoitettava maksujen korotukset tilaajilleen suoraan asianmukaisena ajankohtana, kuitenkin viimeistään yhden tavanomaisen laskutuskauden kuluessa siitä, kun korotukset tulevat voimaan. Lisäksi tämän säännöksen mukaan

jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakkaat voivat vapaasti sanoutua irti sopimuksista, jos ne eivät hyväksy uusia kaasuntoimitusehtoja. Kyseisen direktiivin liitteessä A olevan c alakohdan mukaan asiakkaat saavat selkeät tiedot sovellettavista hinnoista ja tariffeista.

27 On todettava, että näiden säännösten sanamuodosta ei kuitenkaan ilmene, onko kaasuntoimittajille kuuluvan avoimuus- ja ilmoitusvelvollisuuden noudattaminen edellytys kaasutoimitusten tariffimuutosten pätevyydelle.

28 Unionin tuomioistuin on kuitenkin todennut, että jotta asiakkaat voivat käyttää täysimääräisesti ja tosiasiallisesti oikeuksiaan ja tehdä kaikista seikoista tietoisina päätöksen sopimuksen mahdollisesta irtisanomisesta tai toimitushintojen muutoksen vastustamisesta, asiakkaille pitäisi ilmoittaa ajoissa ennen tämän muutoksen voimaantuloa muutoksen perusteista, edellytyksistä ja laajuudesta (tuomio 23.10.2014, Schulz ja Egbringhoff, C-359/11 ja C-400/11, EU:C:2014:2317, 47 kohta).

29 Tästä johtuu, että direktiivin 2003/55 liitteessä A olevissa b ja c alakohdassa säädettyjen avoimuus- ja ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on taata kuluttajansuojan tavoitteen mukaisesti se, että asiakas voi käyttää oikeuttaan irtisanoa sopimus tai riitauttaa toimitushinnan muutos.

30 Tätä asiakkaiden oikeuden käyttämistä ei kuitenkaan voida taata ja direktiivin 2003/55 liitteessä A olevat b ja c alakohta menettäisivät tehokkaan oikeusvaikutuksensa, jos kaasuntoimittaja laiminlöisi avoimuus- ja ilmoitusvelvollisuutensa jättämällä ilmoittamatta henkilökohtaisesti asiakkailleen suunnitellun tariffimuutoksen.

31 On kuitenkin muistutettava, että pääasian erityisissä olosuhteissa Stadtwerke Neuwied toimi direktiivin 2003/55 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla ”toimituksista viime kädessä vastaavana tahona” ja että kyseisen toimittajan peräkkäin tekemien tariffimuutosten tarkoituksena oli yksinomaan maakaasun hankintakustannusten nousun vyöryttäminen voittoa tavoittelematta.

32 Unionin tuomioistuin on todennut, että koska tällainen kaasuntoimittaja on sille kansallisen lainsäädännön nojalla asetettujen velvoitteiden puitteissa velvollinen tekemään sopimuksen sellaisten asiakkaiden kanssa, jotka ovat pyytäneet sopimusta ja joilla on siihen oikeus kyseisen lainsäädännön mukaisin edellytyksin, mainitun toimittajan taloudelliset edut pitäisi ottaa huomioon, koska sillä ei ole mahdollisuutta valita toista sopimuspuolta eikä se voi vapaasti päättää sopimusta (tuomio 23.10.2014, Schulz ja Egbringhoff, C-359/11 ja C-400/11, EU:C:2014:2317, 44 kohta).

33 Näin ollen on katsottava, että kun kaasuntoimittajan tariffimuutokset rajoittuvat kaasun hankintakustannusten nousun vyöryttämiseen toimitushintaan ilman, että toimittaja tavoittelee vähäisintäkään voittoa, tällaisten muutosten pätemättömyys siitä syystä, että asiakkaille ei ole ilmoitettu tästä henkilökohtaisesti, voi vaarantaa vakavasti kaasuntoimittajan taloudelliset edut.

34 Koska kaasuntoimittaja on velvollinen takaamaan asiakkailleen toimitusvarmuuden, kaasun hankintakustannusten nousun vyöryttämistä vastaavien tariffinkorotusten pätevyys ei voi siten riippua siitä, onko tästä ilmoitettu henkilökohtaisesti mainituille asiakkaille. Päinvastaisessa tilanteessa kaasuntoimittajalle aiheutuva taloudellinen riski voi sekä vaarantaa direktiivissä 2003/55 tarkoitetun toimitusvarmuuden turvaamisen tavoitteen että vahingoittaa kohtuuttomalla tavalla kyseisen toimittajan taloudellisia etuja.

35 Koska tariffimuutosten henkilökohtaisen ilmoittamisen puuttuminen ei myöskään edes tällaisessa tilanteessa loukkaa kuluttajansuojaa, on kuitenkin tärkeää yhtäältä, että tällaisen toimittajan asiakkaat voivat irtisanoa sopimuksen milloin tahansa, ja toisaalta, että koska kaasuntoimitus perustuu tariffiin, josta asiakas ei ole voinut saada tietoa ennen sen voimaan tuloa, tämä voi käyttää asianmukaisia oikeussuojakeinoja vaatiakseen korvausta vahingosta, joka hänelle mahdollisesti aiheutuu siitä, että häneltä on poistettu mahdollisuus käyttää ajoissa oikeuttaan vaihtaa toimittajaa edullisemman tariffin saamiseksi. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava nämä kohdat.

36 Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2003/55 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä A olevien b ja c alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että kun toimituksista viime kädessä vastaava kaasuntoimittaja suorittaa tariffimuutokset, joista ei ilmoiteta asiakkaille henkilökohtaisesti, ainoastaan vyöryttääkseen maakaasun hankintakustannusten nousun voittoa tavoittelematta, se, että kyseinen toimittaja noudattaa näissä säännöksissä tarkoitettua avoimuus- ja ilmoitusvelvollisuutta, ei ole edellytys kyseessä olevien tariffimuutosten pätevyydelle edellyttäen, että asiakkaat voivat irtisanoa sopimuksen milloin tahansa ja heillä on käytettävissään asianmukaiset oikeussuojakeinot korvauksen saamiseksi vahingosta, joka heille mahdollisesti aiheutuu siitä, että muutoksista ei ole ilmoitettu heille henkilökohtaisesti.

Toinen kysymys

37 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta 26.6.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/55/EY 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä A olevien b ja c alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että kun toimituksista viime kädessä vastaava kaasuntoimittaja suorittaa tariffimuutokset, joista ei ilmoiteta asiakkaille henkilökohtaisesti, ainoastaan vyöryttääkseen maakaasun hankintakustannusten nousun voittoa tavoittelematta, se, että kyseinen toimittaja noudattaa näissä säännöksissä tarkoitettua avoimuus- ja ilmoitusvelvollisuutta, ei ole edellytys kyseessä olevien tariffimuutosten pätevyydelle edellyttäen, että asiakkaat voivat irtisanoa sopimuksen milloin tahansa ja heillä on käytettävissään asianmukaiset oikeussuojakeinot korvauksen saamiseksi vahingosta, joka heille mahdollisesti aiheutuu siitä, että muutoksista ei ole ilmoitettu heille henkilökohtaisesti.

Allekirjoitukset